

Előfizetési árak

Egész évre . . . 5 frt — kr.
Fél " . . . 2 frt 50 kr.
Negyed " . . . 1 frt 25 kr.
Tanulóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legutóbbasban számítottak.

BAJA

vegyes tartalmu hetilap

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét ille-
közlemények küldendők:
Rochus-utca 42. szam.

Az előfizetési pénzek és hirdetési
díjak Nánay Lajos könyvnyomda-
jába küldendők.

Megjelen minden vasárnap.

Egyes szám ára 8 kr.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési felhívás a

„BAJA”
című vegyes tartalmu hetilap
XII. évfolyamának III-ik negyedére.

Előfizetési feltételek:

negyed évre . . . 1 frt 25 kr
fél " . . . 2 " 50 "
egész " . . . 5 " "

Azon tiszt. előfizetők, kik még a
mult évi, sőt két évi járulékkal hátra-
okban vannak, lisztfelettel kéretnek an-
nak mielőbbi szives beküldésére.

A „BAJA”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

**Az országos kiállítás és a
magyar mezőgazdaság versenye a
külfölddel.**

Írta: Dr. Wagner László tanár.

Több oldalról megkerestetvén az iránt,
hogy nézetemet az országos kiállításnak
a hazai földművelésre és ennek fejlődé-
sére való befolyásáról tennem közzé,
teszem ezt a kellő nyíltsággal a „Corres-
pondance de Pesth”-ben tekintettel arra,
hogy e kérdés nem pusztán a hazai, ha-
nem a francia, német és általában az
egész külföldi sajtót is érdekli.

Magyarország ez idő szerint par-
excellence földművelő állam és ugyanez
fog előreláthatólag még hosszú ideig
maradni; s habár nem tagadható, hogy
egyes iparágak — közöttük nem egy
olyan, amelyet bizvást speciális magyar
iparnak nevezhetünk — közöttük az
utóbbi időben fölöttébb örvendős mó-
don fejlődtek hazánkban, mindazonáltal
tulzott chauvinizmus volna ma már azt

állítani, hogy földművelő államunk immár
azon átmenetben van, mely út ipar állammá
fogja átalakítani, vagy éppen, hogy már
ipar állammá is fejlődött. Ezt szem előtt
tartva a kormány, valamint az egyes
nemzetgazdasági tényezők legfőbb törek-
vésének oda kell irányulni, hogy mező-
gazdaságunk a kellő támogatásban része-
süljön. Ez idő szerint mezőgazdasági
válság alatt állunk, amely nem pusztán
nálunk, hanem egész Európában, sőt rész-
ben a tengerentúli országokban is fennáll.
Amerika csak egy kizárólagos kivétel, mind
India, vagy mint Európa legnevezetesebb
földműves államai, élükön Angliával és
hazánkkal. — A kérdés immár az: mit
kell a mezőgazdának ily viszonyok közt
tennie, miképen állhatja útját a napról-
napra fenyegetőbbé váló veszélynek?

Az a küzdelem, a mely a szemek
előtt folyik, tényleg oly harez, mely a
léteztetvén. Az ebben való elbukás
egyérelmű volna az ország és egyuttal
az állam romlásával; meg kell tehát
minden lehetőséget tennünk, hogy e harc-
ban a győzelmet ügyünknek kivívjuk.

A kiállítás fölérthetetlenül jelöli
ki az irányt, melyben a léteztetvén való küz-
delmet javunkra döntjük el. Munkásság,
takarékoság és észszerűség eljárásunkban,
ezek létünknek fő feltételei.

Az első két feltétel tárgyalásától
ezuttal elállunk, a következőkben az
észszerű eljárás fogalmát fogjuk a mező-
gazda szempontjából közelebbről meg-
világítani. A gyakorlati életben az ész-
szerűség és a belterjeség fogalmait igen
gyakran összeszokták zavarni és hamisan
alkalmazni.

Nálunk, a mi sajtószertű körülmé-
nyünk között bizonyára nem arról van
szó, hogy mindenütt belterjesen gazdál-
kodjunk, hogy in ensiv gazdasági mód-
szert használunk be; nálunk — földünk
észszerű munkálása játsza a fő szerepet.

Észszerű lehet minden gazdálkodás, a
külsőre is; éppen úgy mint a belterjes
gazdálkodás is lehet észszerű, ha nem
a maga helyén alkalmazatik. Ama gaz-
dasági módszernek meghatározása, a mely
bizonyos meghatározott viszonyok között
a föld követelményeinek legjobban tud
megfelelni: ez feladata az észszerű gaz-
dálkodásnak.

Ily hibás volna például a réper-
melést olyan helyen erőszakolni, a hol a
talaj a répertermelés föltételeiben szűköl-
ködik; másrészt ugyanoly elhibázott do-
log volna, — egyébként kedvező con-
juncturak mellett — nem létesíteni oly
ipart, a mely által módunkban volna oly
földi terményeket értékesíteni, a melyek
termelésére földünk és éghajlati viszony-
nyaink eléggé alkalmasak. Sulyt fekte-
tek arra, hogy „egyébként kedvező con-
juncturak mellett,” a mi alatt a munkás
— hitelpiacviszonyok stb. értendők.

A magyar mezőgazdának ez idő
szerint igen egy. mint a nyugatnak a
talaj javítása felé kell minden erővel
iparkodnia és hogy ezt elérje, nem csupán
a marhatenyésztést kell észszerűen őznie,
hanem a mezőgazdasági iparágat is kell
meghonosítania. Az állattenyésztés ille-
tőleg az állattenyésztés előállítására szor-
os kapcsolatban áll a takarmány termel-
léssel, ez utóbbi pedig a mezőgazdasági
iparágakkal, a melyek alatt első sorban
azokat értjük, a melyek mezőgazdasági
terményeket dolgoznak fel és a melyek
hulladékaik értékes takarmányt szolgál-
tatnak a házi állatoknak.

Ez eljárás következménye a busás
trágyatermelés. A trágya javítja a talajt
és leheltségessé teszi a termelés foko-
zását.

Ha körüljárunk a kiállításban, szem-
lünkbe ötik a nemzetközi osztályban
közvetlen a steyeri foggyerkiállítás mel-
lett néhány ábra, a melyek részben gé-

peket, részben egész gyári berendezéseket
tűntetnek fel.

Ezeket a francia kiállítók egyik
legkiválóbbika a párisi Kauleklis cég
(18. Rue Commier) a híres Champonnais
utódja küldte be a helybeli francia fő-
konsulatus egyenes felszólítására. E ki-
állítás igen szerény ugyan külsőleg, de
annál fontosabb a tárgya, t. i. Cham-
ponnais Kaulek féle rendszer után beren-
deztet répa főzdek felszerelése, a mely
rendszer a mostan divók között határo-
zottan a legjobb gyanánt van elismervo.

A répafőzdek nagy jelentősége ha-
zánkra nézve már rég bebizonyított dolog.
Magyarországnak igen sok répafőzdek
földje van, a mely a répertermelés által
bizonyára sokkal jobban értékesítetik,
mint némely vidéken a sajnós még mind-
dig üzött rablogazdaság által, a mely a
gabonatermelés, azaz a piaci növénynek
művelésének tulzott voltában áll.

A cukorrépa már 9%-nyi cukor-
tartalommal is kitűnően alkalmas a szesz-
főzés czéljára, nem is szolva a 12—14%-
nyi cukortartalmú, mely hazánkban
akárhány vidéken található. A répacukor
gyártás tudvalevőleg nem rég ment ke-
resztül egy nehéz krízisen, a mely talán
még mindig nincs végleg befejezve. A
cukorgyártásban ugyanis a túltermelés
oly óriási mérvben gyakoroltatik, hogy
ez iparág sorvadása elkerülhetlenné vált.
Magyarországnak ma összesen 14 cukor-
gyár létezik; a hatvanas években
legalább kétszerannyi állott fenn. És e
keves még fennálló cukorgyárnak egyné-
hányja is már másod- és harmad-
kézből van s pusztán azért tudják maguka
fentartani, hogy mostani tulajdonosaik
az előbbi megbukott birtokosoktól annak
idejében igen jutányosan vették meg.
A kamatosítandó beruházási tőke felére,
gyakran harmadára, sőt még kevesebbre
szállítottat le és ezáltal oly feltételek

TÁROZA.

A „Falu nótái”-ból.

XXX.

Sok a gondja Pista bá'
Öreg számadónak,
Mert ha hiba esik, — hát
Minden bajt ráróznak.

De a nyája nem okoz
Annyi gondot neki,
Mint a lánya, — szép nagyon . . .
A bojtártól félti.

Haj! — Dormó is, ha a lány
Ugy szűrkülte tába,
Hívó furulyaszóra
Ki jön a karumba! . . .

Rizony, öreg Pista bá',
Értem a keud gondját! —
Káposztát a keokére
Nem jó bizni, mondják . . .

Hanem a nagy haragnak
Ugy szakad a vége:
Számoló lesz a bojtár —
S a lány feleség!

XXXI.

A szerelem a leánykák
Feszbe se jutna, —
Hogy az is van a világban,
Arról nem is tudna.

De a legény, bizony isten,
Egyébre se gondol!
Sáve, feje tallalja
Értől az egy gondtól.

S hogy gondjától szabaduljon,
Hogy ne veszen rajta!
Kapja magát, szavét, gondját
Egy kis lánykán adja.

XXXII.

Az Hilecs Kálárjának
Cátra a ruhája, —
Hogy a tőd meg el érte,
Mégseks nem is bánja!

Ha oda a lábás jószág
Megkezdik a földet;
Kérdik is már, ahogy szokás:
„Ki add érte többet?”

Végre aztán a nagy háznál
Már „a d g” nincsen:
Csak a cátra Hlé Klári . . .
— Attól mentesen leten!
— Jávaladány. —

Száva János.

Ne kívánd a más feleségét.

— Novellate, —

Négy óra. Oláhné elfogadó napja. Még
csak egy vendég van, Kapornakiné, aki pár
percczel előbb érkezett, mielőn hirtelen erő-
sen megrántják a csónegyüt.

— Itthon van a nagyságos asszony?
— szól egy hebegő hang.

A következő pillanatban már beront
egy fiatal, szép asszony. Oláhnét is a csino-
sok közé számítják a városban, de csakis
csinosnak mondhatjuk, ha a szép jelzőnél
nagyobbal nem tüntetjük ki a különös mó-
don érkező látogatót.

— Egy székét előbb, . . . sóhajta a
jövövény.

— De hát mi bajod, Karolin?

— Mindjárt kedvesem.

Hosszú lélegzetet vett, megigazította
ruhája övét, felhajította a polonaiszt, melyet
a székre dőlésben elfelejtett félrehazni és
ismét nagyott sóhajtott.

— Halld tebát!

— Ah, majdnem elfeledtem a hölgyeket
bemutatni egymásnak, — szakította föl félbe
Oláhné — Kapornakiné, Csopakiné!

A két nő meghajította magát.

— Valaki üdöz, kedves barátom, foly-
tatá megkezdett panasztát Csopakiné. Egy het
óta nem lehetek ki a lábamat az utcára,
hogy rögtön nyomomban ne legyen.

— Mikor olyan szép vagy . . .

— Ugyan ne gyerekeskedj! Férfitől
hallva, természetesen nem boszankodnám.

Eliném, ha nem is volna igaz. De ha te
mondod, csak guynak vehetem. Egyébiránt
nem kell éppen szépnék lennünk, hogy szemet
szurjunk egy félnak. Belénk bomlik, talán
szemünkért, sima arczunkért, magunk tartá-
sáért, pusztán harisnyánk láttára . . . Ki
találja el izlésüket? . . . Ez is alig látsz
arczomat, mert mindig mögöttem szaladt,
nem is engedtem előre. Csinos embernek
látszik, de szemtelen. Ha csak kiváncsiság
terjedne talokodása, elnéznem neki. De mi-
kor nem tagit egy talpaltnyit sem tölem,
harbe kever, gyantut gerjeszthet ferjemből
. . . Ez már mégis bealázatosság! Hát ne
lehesen egyáltalán beszéltes asszony a fő-
városban? Szerencsére ideértem lakásod elé
a felszaladtam. Idegen hazba még sem mer
üldözni a vakmerő.

— S nem gyanítod ki lehet?

— Valami ficur. Csinoson van öltözve
s úgy látszik, ráér a lehaszkodásra, mert
a hánszor kilépek az utcára, mindig ott
találom. Most még jó, hogy felétek volt
utam. De mit csinálak, ha mással kell lát-
ogatnóba mennem, például a Józsefvárosba?
— Asszonyom, mondá Kapornakiné,
ez esetben szivesen menedéket adok az én
házamban.

Csopakiné melegen megszorítá új is-
merősének kezét.

— És én felajánlom kisérteemet, ha
talán baha akar menni, szolt Kapornakiné.

— Az ön szivesége valóban lekötölez.
Együtt távoztak Oláhnétól.

— Ha talán megláthatnók üldözjé-
mondá Kapornakiné, mikor létejtek a lép-
csön, — igazán szeretném megismerni.

— Ne emlegesd a farkast, mindjárt
itt terem.

— Hissz ön meg van védve! Tőlem
félnek a férfiak. S bizonyosan ez az ur is
osztani fog a többinek tulajdonságában.
Persze én nem vagyok oly szép, mint ön.

— De asszonyom!

— Miért ámitánom magamat? Nagyon
jól tudom, hogy ferjem nem azért vett el,
mert megszeretett volna. Hogy is tetszettem
volna én neki, mikor annyi szép lány közt
válogatható. De gazdag voltam, ó pedig
világ, képviselő, hirt kapott nevű ember,
bejáratos az előkelő társaságokban: ez tets-
zett nekem. Erőkből léptünk frikrye. Nem
mi voltunk az első, sem az utolsó . . .
De én egy csopisskét mégis jobban szeret-
tem őt mint ő engemet. Bocasson meg asz-
szonyom, hogy ilyen nagyon is őszinte va-
gok. De oiy bizamat kell bennem jószágos
arcza, barátságos ragaszkodása, hogy szinte
megkönnyebbül a lelkem, ha feltárlhatom pa-
naszos jelenemet ön előtt. Oh csak néhány
napig tartott az örökkévalóság, melyet
nekem ferjem az ótnálmléketott. Néhány
nap mulva már hallanom kellett kaland-
jait . . .

Leérték a kapuhoz.

Körülteintettek mind a ketten.

— Nos? kérdé Kapornakiné

támadták, a melyek folytán a megélhetés esélyeinek tetemesen kellett gyarapodniok. Megjegyzendő továbbá, hogy a cukorgyártás sokkal inkább bir a nagy ipar jellegével, semhogy a más gazda rendeziszonok között vele foglalkozhatnék. A répa-szeszfőzés ellenben határozottan a mezőgazdasági ipar körébe tartozik és mint ilyen Franciaországban immár nagy elterjedést nyert, az említett Kaulekhs cég egymaga 850-nél több szeszgyárat rendezett be Franciaországban és remélhető, hogy nálunk is nemsokára általános elterjedésnek fog örvennie. Mezőgazdánknak e czéget legméglegben ajánlhatom s megjegyzem, hogy e czég budapesti képviselője Ferjáti mérnök ur (Jaski Budapest V. Széchenyi-utca 1. sz.) Kossutány a magyar-6-vári gazd. akadémia tanára, nemrégiben a magyar gazdák társaságában érdekes előadást tartott a szeszfőzésről, mint mezőgazdasági iparról, a melyben rámutatott amaz előnyökre, a melyek ezen iparüzés által a mezőgazdára háramlanak.

A mezőgazdasági iparok egy más ága, a mely rövid másfél év alatt szilárd gyökereket vert, a tengeri keményítő gyártás. Mídon ezelőtt másfél évvel ez ipar érdekében sikra szálltam és a magyar mezőgazdákra ez ipar felkarolására buzdítottam, magam sem hittem volna, hogy ez iparág ily rövid idő múlva ily hatalmas lendületet nyerend. — Pedig így történt. Hazánkban immár több tengeri keményítő gyár működik oly sikerrel, mely minden várakozást fölülmúl, ugy, hogy ez ipar nem csupán ingyen takarmányt nyujt hulladékaiban, hanem ezenfelül még tekintélyes pénzbeli nyereséget is hoz.

A budapesti tengeri keményítőgyár (Gillitzer Ad. mérnök vezetésé alatt IX. Mátyos-utca 19. sz.) 3/4 év óta áll fenn és kitünően prosperál, bárha munkásai sokkal drágábbak a vidéken kapható munkáronél. A tengeri keményítő gyártásban mindenesetre hatalmas versenyhárs akadt a buza és keményítő gyáraknak, melyek egészen meg fognak szűnni, hogy helyöket tengeri keményítő gyárak foglalják el.

Dr. Lieberman Leó tanár a Pester Lloydban az iránt így nyilatkozik: „a tengeri keményítő gyártása két más gyártási anyag fölött fontos előnyöket nyujt. Először a gyártás kevésbé költséges, másodsor a hulladékok értékesebb takarmányt adnak, harmadsor a tengeri keményítő gyártás olcsóbb az előbbieknél. Az én számításom szerint

az árakban (a gyártás költségét is beleleszámítva) a következő arány mutatkozik: A buza-keményítő métermázsája 14 ft 84 kr., a burgonya-keményítő 12 ft 50 kr., a tengeri-keményítő 10 ft 48 kr. Végre figyelembe veendő még, hogy a tengeri-keményítő minősége a legjobb, keményítő képessége sokkal nagyobb a másik kettőnél. — Teljesen osztom Dr. Lieberman ur e nézetét és ajánlom újabb mezőgazdasáinknak a tengeri keményítő gyáraknak létesítését. Gillitzer ur mérnök (Budapest, IX. Mátyos-utca 9. sz.) bizonyára szívesen ad minden érdeklődőnek felvilágosítást az irántban.

Látható tehát, hogy a szeszfőzés, a tengeri-keményítő gyártás oly új ága a mezőgazdasági iparnak, a melyek felkarolása igen nagy haszonnal járna mezőgazdaságunk fejlődésére nézve. Mindkét sok és jó takarmányt ad értékes állami állati termények előállítását elősegíti, lehetővé teszi a jó trágya termelést és ezzel kapcsolatosan fokozza a talaj termelési képességét.

A magyarországi tűzoltókarokhoz.

Szeretett Bajtársak!

A kegyelet, mellyel minden magasos emlékek tartoznak, az erkölcsi elismerés, melynek mindannyiszor nyilvánulnia kell, valahányszor a hagyományos jó hírűnek megürzéséről szó van, az első aradi önkéntes polgári tűzoltókarunk mintegy kötelességévé teszi, miszerint mindnyájatok előtt oly multra hivatkozok, melyet a legemebbs törekvés Igen, egy ötven éves multra pillantvaunk vissza s ezt örömmel is tesszük, mert karunk minden egyes tagját azon évek óta tudat lelkesíti, hogy azon eszmék, melyet ő kar ősei a legönzetlenebb, s a leghumánusabb szándékok által vezéreltetve — mint a tűzoltói intézmény terén hazánkban az első úttörők valószínű siettek, — a mai napig hió odaadással és önzetlen aldozatkészséggel szolgáltak. Ezen tudatból kitolyogó tehát nem a jogosult azon óhajunk, hogy haladásunk s szervezetünk bemutatása mellett a teljesített kötelesség fölötti örömnél azon polgártársaink előtt kifejezést adhasunk, kik, miként mi, az emberbaráti intézmények egyik legnemesebbikének méltó piederstáljára leendő emelése körül buzgólkodnak.

Ezek előrebocsátása után titeket, szeretett bajtársak, a f. évi szeptember 12-én, 13-án és 14-én Aradon rendezett

berontott hozzája. Eppen olyan szíjjel jött, mint mikor először találkoztok Oláhinnél. Pihegett, arcán a siettség pírja égött, homlokát kiverte az irdásteg verítéke.

— Már megint! . . . libegé . . . Nem gondoltam, hogy ily hamar igénybeveszem sziveséget.

Kapornakiné székét tolt eléje.

— Oda vagyok . . . Csak tudnám, ki az a szemtelen . . . De ha férjemmel megyek, színet se látom. Kénnem kell lenni körülöttem. Vagy a szobalányom, vagy más, de valaki mindig megszujja neki, mikor megyek el hazulról. Kitudná másképp? Valahol a szomszédban lesi, magam jövő, vagy férjem kíséretében? . . . Férjemnek még nem mertem szólni. Féltékeny lenne s még nekem gyűlnék meg vele a bajom. Szeretném példásan megtorolni azon az emberen tolkodását, hogy megörjegyze, mit várhat egy becsületes asszonytól.

A külső ajtó csemetyéje megmozdult. Erősen ránthattak meg, mert sokáig csemette.

— Micsoda! . . . még ide is be merne tolkodni? Kiáltott Csopakiné. Mert másnak nincs oka így heveskedni.

A folyosón egy kérdéző hang hallatszott. Csopakiné elhalványult. Kapornakiné ugyanabban a perczben felugrott; nem véde észre védenének elhalványulását.

Az ajtó megnyílt s belépett Kapornakiné férje.

A házi asszony jelentős pillantást vetett vendégre, mintha azt akarta volna mondani: ugy-e jól sejtettem! De Csopakiné arca teljesen nyugodt volt már, mídon ránézett, egy rángással sem árulta el, hogy csakugyan a házi ur e állhatatos újdözeje.

(Vége kor.)

zendő karunk 50 évi fennállásának jubileum ünnepélyére tisztelettel meghíván, alábbiakit becses figyelmetekbe ajánlani bátorokodunk:

1. Gondoskodva lesz, hogy a körünkbe ránduló képviselők az illető vaspályai és gőzhajózási vonalok utazási díj-kedvezményben részesíttessenek.

2. A rendezési munkálatok gyorsítása czéljából, de különösen az elszállásolási intézkedés érdekében óhajtatod, hogy a kar által kiküldendő képviselők névjegyzéke legkésőbb f. évi július 20-ig Stancsescu V. Imre alparancsnok urhoz (Kérvay-utca 10. szám) beérkezessen. Az ezen pont alatt említett névjegyzékben felüntetendő:

- a) az illető képviselők nevei;
- b) polgári állásuk;
- c) tüzoltói rangfokozatuk;
- d) mely vaspályai vagy gőzhajózási vonalok szándékoznak utazni;
- e) a kar zászlóját magukkal hozták-e Végül
- f) minden egyes képviselő fölkératik, miszerint a költségek fedezése czéljából, a majdan beküldendő névjegyzékhez egy eszt. 6. forintot mellékelni sziveskedjék.

Mihelyt a fentiekrol tudomást bírandunk, a szükséges vasúti, illetőleg gőzhajózási igazolványok beküldetni fogunk.

— Az első aradi önkéntes polgári tűzoltókar nevében.

Aradon, 1885. évi június 1. én.

Bajtársai udvozálettel

Dr. Múlek Lajos, Némethy Károly, főparancsnok, titkár

Kiállítási hírek.

Clayton és Shuttleworth gépkiallítása.

Az általános országos kiállítással egyidejűleg és annak tartama alatt Budapesten a váci-körút 63. sz. épületében s annak udvarán a Clayton és Shuttleworth cég, a világ legnagyobb gazdasági gépgyára is kiállításra rendezett, mely Magyarország minden gazdáját kiválóan érdekelheti; már csak azért is, mert e czég gépei vannak ez idő szerint nemcsak hazánkban, de egész Európában leginkább elterjedve.

Tény ugyanis, hogy példái a bécsi világiállítás alkalmával az egész Európában üzletben volt 70,000 darab gőzeséplő gép közül 21,500 drb. cséplőgép és 23,000 drb. lokomobil a Clayton és Shuttleworth czég gyáraiból került ki.

E gyártar Clayton, angol hajóskapitány és egy Shuttleworth nevű munkás 42 év előtt alapított Lincolnban; s annak ma nemcsak Anglia összes tengertúli gyarmataiban, hanem a földteke minden országában részüit fiók gyárai, részüit igrnkései vannak; ugy hogy a világgazdaságon példátlan állást foglal el; s minthogy a tudományos haladás legújabb vívmányait szonnal alkalmazásába veszi, ezen vezérálását a világ gazdasági gépipara terén ma napig is megtartá.

Az országos mezőgazdasági gépkiallításban a Clayton és Shuttleworth czég azért nem rendezett nagybbszerű kiállítást, mivel Magyarországon még nincs oly telepe, melyből a czég nevéhez méltó magyar gyártmányok kerülhetnének ki.

A beföldi munkágep-csarokban csak a Burmeister és Wain-féle dún felőző géppel van képviselve, mely perczenkint 2400 forszat tevő függélyes dobbal a tejet tökéletesen lefelezi s a tejzsdaságban igen hasznos szolgálatot tesz. És ezen kívül a találmányok csarnokában mint újdonság van állítva a szalmakötőgéppel. A többi gépek már nagy elterjedésnek örvendek Magyarországon s mint angol gyártmányok a program szerint ki is voltak zárva az országos kiállításból. De épen ezen legnagyobb elterjedésnek örvendő gépek azok, a melyek a gazdaságok korszerű üzleti berendezésénél a főszerepet játszóak.

A Clayton és Shuttleworth kiállításában Budadesten ily gépeknek egész sorozatát találja együtt az a gazda, aki hogy az amerikai verseny által megnevezélt helyzetén könnyíten. följött eszkeriben akarja művelni s a kézimunkát mindenhol gépmunkával helyettesíteni. S a választék itt oly nagy, hogy minden nagyobb vagy kisebb gazdaság megtalálja a neki való zépeket, eszközöket a szántásra, vetésre, boronálásra, aratásra, cséplésre, takarmánykészítésre stb.

Mint a Clayton és Shuttleworth czég kiváló spezialistái kiemelendők a cséplőgép hozzá való jargány és lokomobilokkal, mely teljes felszerelésű gépek ily vagy túzfűle kisebb nagyobb szerkezetben találhatók. A legkisebb lokomobil 2/4 lóerőjű, a legnagyobb 10 lóerőjű. A szalmával való fatésre is két-féle lokomobil látható: az egyik önműködő futókézikkel, a másik kettős táskékeny-nyel (patent Clayton & Shuttleworth.) Kiemelendők az annyira kedvelt 27, 34, és 38 hüvelykes szeges cséplőgépek, melyek közül utóbbi

3000 kévét gépel el naponta s bámulatos egyszerű szerkezettű.

Kiemelendő továbbá: a s m. magasságig emelhető kazalrök, mely legalább 8 munkást pótol naponta; az ungersaldrill (sorvető) mely mint a czég minden gyártmánya, tartóssága számított szilárdsága egyszerűsége és könnyűsége által tünik ki. Vannak tehát rendbeli kukoriczamoroszlók, azok közt gőze való, tisztító készlettel és székölővel ellátott. Az élből említett szalmakötőgépfőn itt is ki van állítva s működésben szemléltethető. E gép egy munkással és két gyermekkel naponta 1800 metert vékonyab zsupnak való, vagy vastagabb, kazalmegörésítésre szolgáló szalma- vagy szénakötökeket fon.

Egy német lapnak a Clayton és Shuttleworth kiállításáról írt következő soravil vezettek közleményünk: „Magyarország meg igazán, kik megértették a kor szavát, hogy beteljesse kell teni gazdaságunk, kiváló érdekek foglalkoztatni tanulmányok tárgyává tenni. Fontosabbak abban teny szerűtárat mindazon eszközöknek, melyeknek előtérny alkalmazása által abba a helyzetbe jönnék, hogy boldoguláskat s az ország művelését előmozdítsák. Egy gazda sem fogja e csarnokot elhagyni azon óndat nélkül, hogy csak okszerű géppel alkalmazásában van az ország üdvé.

Különfélék.

5 Személyi hír. Jankovich Aurél főispán ur néhány napra Bajáról Szabadkára utazott.

* Dr. Haynald Lajos bíboros érsekinék az ardeyvárosi magyar közművelődési egyletnek 1000 forint küldött.

Előszóllet a városi tisztújításhoz. A kiküldött szűkbeli kora bizottság a városi szervezkedési szabályrendelet pontjaitban megállapította, s kidolgozás végett albizottságuk adta ki. Mint haljuik fontos változtatások czelöltek, melyeket legközelebb méltatni fogunk.

Nagylelkű adományozó. Idős Latinovits János kir. tanácsos ur, ki a szerencsétlenség által sújtottak felségelyezésére körül kiváló érdemeket szerzett, újabb ismét tanulel adta érző szívének, mídon a szerencsétlenül járt, s elhalt Volly József özvegye és árvaínak segélyezésére 20 forint adományozott.

Szerencsétlenség a baja-szabadkai vasutvonalon. A f. hó 8-án közlekedett 2502. számú személyvonat 574. sz. mozdonyja a 401. és 402. számú szolvények közt, egy a sinek mellett pokroczba burkolt alvó gyermeket gázolt el, ki fején felvezélyes sérülést szenvedett. A vonat a történet szerencsétlenség után az újult gyermeket felvette s Bajára szállította, hol Dr. Juray Károly vasuti orvos vette gyökelyezés alá, majd a városi kórházba szállította, honnan a fú másnap reggel megcsókolt. A sérült gyermek vaskat, állítólag Reisz nevű.

Halálhíres. Alóírottak szomorodott szívvel jelenik szerettet félre, illetőleg atyjuk, jejjük, nagyatyjuk és fivérüknek id ő s B e r n h a r t E r n ő k e folyó hó 6-án est 8/4 órakor életének 67. évében hosszas szenvedés után történet elhunyt. A boldogultnak hült tetemei f. hó 8-án d. u. 5 órakor fognak a szt. Rókus sarkterben órt nyugalomra elhelyeztetni. Az engedélt eszt. mise áldozat f. hó 9-én d. e. 9 órakor fog a plébánia templomban az Urnak bemutatattani. Baja, 1885. július 7-én. Béke hamvaira! Bernhart szül. Sámuel Borbála, neje. Dr. Bernhart János, Bernhart István, Pajor szül. Bernhart Mari, ifj. Bernhart Ernő, gyermekei. Pajor Lajos, vője. Bernhart-Pajor Róza, Bernhart-Jámor Viktória, menyei. Pajor Ilona, Pajor Margit, Bernhart Lajos, unokái. Bernhart Katalin, Koch sz. Bernhart Eleonóra, nővérei.

Háromszoros öngyilkosságú kisérlet. A 10. hárszered helyben állomásozó szadában szolgált három altisz, vasárnap delután a feletti felelőkben, hogy kihágásúkrétfenyítettni fognak, közös elhatározás folytán, saját fegyvereikkél magukra löttek. A tetteik akként hajtották végre, hogy egymás karjába kapaszkodva, vezényszóra süttöttek el revolvereiket, mely állunknak való irányozva. Az egyikeket fegyvere csütörtököt mondott, s így megmenekült, míg ellenben a másik kettőnek a folyó ágába hatolván, néhány napi szenvedés után elhunytak.

Csöd megsejtetés. Idős Müller János bajai lakós ellen nyitott csőd a hitelezőkkel történet kiegyezés folytán megszűnt.

A helybeli kir. Járásbírórság épület kibővítési munkálatait jó hírnevű építészünk, Hunyady Antal ur vállalta el, s annak még a folyó évben leendő teljes elkészítésére magát kötelezte.

Kettős életmentés. F. hó 4-én Kubatov Andria bajai főbírósz lovashajdú a Dunán úródván saját életének kockázatásválán két embernek életét mentette meg. Ugyanis a part szélén mosván egy 17-18 éves leány, kisse beljebb ment a Duna árja ma

— Nincs itt, felelt Csopakiné megkönyebbülten.

— Tudja mit gondoltam? mondá Kapornakiné.

— Nem lehetetlen, képesek tartom rá, folytatá nevette. Azt gondoltam . . . ugy-e csak nagy döröszög? . . . azt gondoltam, nem férjem volt-e az ön üldözője?

— Ugyan!

— Ismeri őt?

— Nem volt szerencsém láthatni, ugy amint ön is csak ma látom először.

— A vidéken voltunk egy ideig. Ott ismerkedtünk meg Oláhinnal . . . Igaz! Lássá, már Oláhudét is kerülgette az én kedves uram. De ez fenyegetőzött, hogy megmondja nekem. — Amint hogy én is mondtam. — És ilyen határozottan még sem akarna velem meghasonlani. Annyi udvariasság van benne, hogy titkolni igyekszik kalandjait. Eppen azért nálam meg lenne ön védve még férjem ellen is.

Az utcán sem találkozott velük a rejtélyes ember. Százával néztek szembe őket a férfiak, megálltak, hogy utánuk bámuljanak. Csopakiné meg is birta őket állítani, oly szép volt elegans öltözetében, kivált ma. Az evődő harag-e, mely csak félig beszakondik, félig megbecsát, vagy a nő hiúság bűkesége-e, melynek hízeltet a sok kíváncsnak bámes tekintete, nem tudni mi varázsolhatta arcára azt a különös báj, mely ma jóval inkább hódított mint egyébkor.

Kapornakiné haza kiserőte uj ismerősét. Ez megígérte, hogy legközelebb meglátogatja, köszönetül szives figyelméért.

Harmadnapra delúto, még föl sem gólt öltözve Kapornakiné, mídon Csopakiné

